

Aan de minister van OCW
Mevrouw I.K. van Engelshoven

Amsterdam, 17 maart 2020

Geachte mevrouw van Engelshoven,

Betreft: Maatregelen voor de culturele en creatieve sector i.v.m. het coronavirus

Ook de culturele en creatieve sector (inclusief media) wordt ernstig getroffen door het coronavirus en de maatregelen die zijn genomen om het virus te bedwingen. Het kabinet heeft aangegeven dat het zal doen wat nodig is om de economische gevolgen van de crisis het hoofd te bieden. In een brief heeft de minister van OCW toegezegd dat de belangen en zorgen van de sector worden meegenomen in de rijksbrede maatregelen die het kabinet voorbereidt.¹ De sector voorziet dat alleen de aangekondigde generieke maatregelen niet toereikend zijn om de specifieke noden en de gevolgen van de schade het hoofd te bieden. De sector voelt zich daarin gesteund door de Kamermotie die vorige week is aangenomen en die pleit voor een extra steunpakket voor de culturele en creatieve sector. Een sector die 3,8% bijdraagt aan ons Bruto Binnenlands Product en belangrijke aanjager is van onze economische groei. Creatieven vragen niet alleen om steun, zij zetten ook graag hun kennis en innovatiekracht in om problemen op te lossen binnen de Nederlandse samenleving, die voortkomen uit de coronacrisis.

Het verloop van de crisis en de gevolgen ervan zijn nog niet goed te overzien of te bepalen. Wel is duidelijk dat er op korte termijn een eerste stap gezet moet worden. Maatregelen zijn noodzakelijk om te voorkomen dat zelfstandigen in financiële noodsituaties terecht komen en instellingen en bedrijven failliet gaan. Urgent is dat 60% van de werkenden in de culturele en creatieve sector zzp'er is. Als er geen extra steun komt vanuit Rijk, provincies en gemeenten voor de sector zijn de gevolgen niet te overzien.

Om in deze crisis zo eensgezind mogelijk op te treden, presenteren de organisaties onderaan de brief deze eerste analyse en voorstel voor een aanpak. Kunsten '92 zal eerste aanspreekpunt zijn en iedereen zoveel mogelijk betrekken en informeren.

¹ <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=51360b52-b9c5-4da0-a7a0-86cee59ae85d&title=Maatregelen%20Coronavirus%20COVID-19%20en%20de%20gevolgen%20voor%20onderwijs%2C%20cultuur%20en%20wetenschap.docx>

Specifieke aandachtsgebieden culturele en creatieve sector

- Uitvoerend en scheppend kunstenaars, flexwerkers, zzp'ers, gezelschappen en producenten zien al hun inkomsten per direct wegvallen. Dit komt doordat musea, (pop)podia, theaters en festivals, zowel binnen als buiten de gesubsidieerde sector, hun deuren hebben gesloten en alle activiteiten hebben stilgelegd. Festivals worden afgezegd, bespelers blijven weg. Geplande producties kunnen niet worden gemaakt en opgevoerd.
- Educatieve binnen- en buitenschoolse activiteiten worden geannuleerd nu ook de scholen sluiten. Werk in de amateursector valt per direct weg, zodat duizenden docenten en professionals die als zzp'er werken in alle kunstdisciplines geen inkomsten hebben.
- Fotografen, beeldend kunstenaars, content-producenten, vormgevers, acteurs, deejays, producers, dansers, architecten, musici, regisseurs, journalisten, cameramensen, docenten, zangers en de vele andere creatieven zien hun omzet drastisch teruglopen of geheel wegvallen.
- Monumenten die openstaan voor bezoekers of die als speelplek fungeren lijden verlies. Denk hierbij ook aan bijvoorbeeld concerten die in kerken, kastelen en buitenplaatsen hadden moeten plaatsvinden.
- Internationale samenwerkingsverbanden en inkomsten uit internationale tournees of activiteiten van gezelschappen en kunstenaars vallen weg.

De schade op korte termijn in de culturele en creatieve sector wordt op dit moment in beeld gebracht. De beroepsverenigingen, brancheorganisaties, vakbonden en werkgevers zullen op korte termijn aan minister van Engelshoven een eerste inventarisatie overleggen van de hiervoor genoemde onderdelen van de sector.

Steunpakket voor compensatie gederfde inkomsten

De culturele en creatieve sector vraagt de overheid om op zeer korte termijn een robuust steunpakket ter beschikking te hebben, zoals dat ook in andere sectoren van de economie gebeurt. Dat kan bij voorkeur in de vorm van een steunpakket dat 'lean and mean' moet zijn en op zeer korte termijn moet kunnen uitkeren. Daarvoor is het van groot belang dat een zo eenvoudig mogelijke systematiek wordt bedacht die voor alle disciplines werkt en die voorziet in noodzakelijke compensatie van gederfde inkomsten. Het gaat er in eerste instantie om dat noodzakelijke ondersteuning wordt geboden aan de hele sector, zowel individuele zzp'ers als instellingen en bedrijven, zowel gesubsidieerd als (deels) ongesubsidieerd. Ons basisprincipe hierbij is dat het pakket naast maatregelen als het steunen van zzp'ers ook ruimte en mogelijkheid biedt om te ondersteunen waar inkomsten wegvallen, zodat ketens kunnen blijven functioneren. Zo kunnen de toeleveranciers en uitvoerders/kunstenaars in voldoende mate gecompenseerd worden. Naast het compenseren van gemaakte kosten en gederfde inkomsten is een vorm van overbruggingsfinanciering nodig en lastenverlichting vanaf het moment dat het herstel in de sector inzet. In een aansluitend traject moet de vervolgschade worden onderzocht. Zoals bijvoorbeeld de terugval in inkomsten uit auteursrechten vanwege gesloten zalen.

Versoepelen subsidiecriteria en bevoorschotting

Naast het steunpakket zijn aanvullende maatregelen nodig. Specifiek moet in de culturele sector worden gekeken naar versoepeling van de prestatiecriteria voor projecten en culturele subsidies. Door de noodzakelijke crisismaatregelen valt immers de mogelijkheid deels weg om bepaalde prestaties nog te leveren. Het verzoek is dat het Rijk dit voor de BIS en de Rijksfondsen snel gaat regelen. Hierop is door u al positief gereageerd. Bovendien kan de minister van OCW het initiatief nemen om ook de andere overheden en de private fondsen te verzoeken gepaste maatregelen te nemen voor wat betreft te hanteren criteria. Dat is nodig, want de provinciale en gemeentelijke overheden spelen in de sector een belangrijke rol en zullen een bijdrage moeten leveren aan het opvangen van de schade. Overige te nemen maatregelen moeten verder doordacht worden en hangen ook mede af van uitkomsten van inventarisaties en van het verloop van de crisis.

Uitvoering

De voorkeur van de sector is om het steunpakket voor de culturele en creatieve sector op afstand van de overheid te zetten en deze taak te beleggen bij een slagvaardige organisatie². Het ministerie van OCW heeft aangegeven de uitvoering zoveel mogelijk via de bestaande infrastructuur en systemen te willen laten verlopen, aangestuurd en geadviseerd door een klein kernteam van deskundigen namens de sector. Dat kernteam moet zorgdragen voor de inrichting van het steunpakket. Het team kan voor de uitvoering gebruik maken van de beschikbare expertise en ondersteuning die er is in de sector, in het bijzonder bij de Rijksfondsen. Een snelle aankondiging van het steunpakket en inrichting van een contactpunt kan veel zorgen in de sector wegnemen.

Er is daarnaast door de sector zelf ter ondersteuning van dit proces een *taskforce* opgericht die de omvang van de schade en voorstellen voor de toekenningssystematiek van het steunpakket gaat uitwerken. Eerste taak van deze groep specialisten is vast te stellen hoeveel van de generieke door de overheid ingezette maatregelen toepasbaar zijn en op welke wijze deze optimaal kunnen worden uitgevoerd. Daarnaast zal deze taskforce moeten vaststellen waar er specifieke maatregelen nodig zijn en welke kosten daaraan verbonden zijn.

De sector bepleit als basisprincipe dat de maatregelen compenseren waar inkomsten wegvallen, zodat de ketens in stand blijven en toeleveranciers en uitvoerders/kunstenaars gecompenseerd kunnen worden.³

² In het overleg met OCW is voorgesteld de uitvoering via het ministerie en een klein kernteam te doen. Dat kan ook natuurlijk, als de slagkracht en verbinding met het werkveld wordt gegarandeerd. Dit kernteam kan worden gevoed door de taskforce namens de sector.

³ artiesten (met verschillen tussen zelfstandigen en artiesten in dienst, oproepkrachten, internationaal/nationaal), zelfstandige professionals, flexwerkers/oproepkrachten (technici, stage, service medewerkers, horeca, schoonmaak), producenten/gezelschappen/productiehuizen/theaters/musea/culturele instellingen, ingehuurd personeel via toeleveranciers (bijvoorbeeld beveiliging, schoonmaak, horeca).

Een aantal uitgangspunten is van belang voor de taskforce en het kernteam:

- Het aantal verkochte tickets van podia en festivals en een inschatting van nog te verwachten kaartverkoop en andere inkomsten (zoals horeca), zijn via de culturele instellingen en bedrijven goed in beeld te brengen en daarmee dus ook de gedeelde inkomsten van zowel podia en theaters als producenten, impresario's en bemiddelaars, bespelers, zzp'ers en flexwerkers, inclusief de aan die instellingen verbonden horeca. Tot deze brede en diverse categorie behoren ook de instellingen die zelf produceren en presenteren. Voor musea, presentatie-instellingen en erfgoedorganisaties is op basis van ervaringscijfers ook een inschatting te maken.
- Een groot aantal zelfstandig werkende professionals in de kunsten en de creatieve industrie kan niet via instellingen of projecten worden gecompenseerd. Voor hen is een direct loket nodig.
- Veel bureaus in de creatieve industrie moeten hun werkzaamheden staken en bij zzp'ers zoals fotografen worden opdrachten per direct stopgezet. Via de Federatie Creatieve Industrie, het meldpunt van de Kunstenbond en andere initiatieven wordt een inventarisatie gemaakt.
- Voor de amateurkunst en cultuureducatie wordt met behulp van LKCA, Cultuurconnectie en KNMO een inventarisatie gemaakt en nagedacht over een systematiek van toekenning.
- De internationale presentaties van Nederlandse kunstenaars, gezelschappen en bedrijven in de creatieve sector die wegvallen worden in kaart gebracht met steun van DutchCulture. Ook de stilgevallen lopende internationale samenwerkingsverbanden worden in kaart gebracht. Hierbij dient ook de rol van de provincies, de gemeentes en de private fondsen en sponsors te worden betrokken.
- De compensatie die plaatsvindt door toekenning van WTV (werktijdverkorting) wordt verrekend zodat de correcte schade kan worden vastgesteld.
- Voor alle instellingen sectorbreed geldt dat de schade na de verplichte sluitingsperiode niet direct geleden is. De voorverkoop van tickets voor het volgende seizoen stagneert door de crisis waardoor veel instellingen in liquiditeitsproblemen komen. Renteloos of laagrente krediet wenselijk. Staatssecretaris Mona Keijzer heeft al een goedkoop krediet in werking gesteld. Daar zouden ANBI's ook gebruik van moeten kunnen maken.
- Bijzondere aandacht vereisen de B3 instellingen die eigen risicodragers zijn als het gaat om WW, zoals de orkesten, NO&B en gemeentelijke instellingen.
- Juridische en fiscale implicaties van de voorgestelde systematiek dienen per omgaande te worden onderzocht.
- Loyaliteits-initiatieven om makers en instellingen te ondersteunen zoals bijvoorbeeld de oproep om al aangeschafte maar niet gebruikte tickets te doneren, zijn sympathiek maar ruimschoots ontoereikend.

Tot slot

Het uitgangspunt van dit pleidooi sluit aan bij het kabinet: 'generiek waar het kan, maar specifiek waar dat nodig is'. Met de menselijke maat in het achterhoofd. De culturele en creatieve sector is vanzelfsprekend bereid met zijn denk- en innovatiekracht bij te dragen aan de beperking van de gevolgen van het effect van de coronacrisis, niet alleen met betrekking tot de sectoren zelf maar ook ten behoeve van de gehele samenleving.

Wij voelen ons gesteund door de minister en het kabinet en spreken ons vertrouwen uit dat we met elkaar in staat zullen zijn om sterk en eensgezind de culturele en creatieve sector goed door deze ongekend moeilijke tijd heen te loodsen, zodat de belangrijke maatschappelijke, economische en intrinsieke waarde van kunst en cultuur behouden kan blijven en meer dan ooit bijdraagt aan een sterke, duurzame en verbonden samenleving.

Met vriendelijke groet,

Namens onderstaande organisaties en vertegenwoordigers van de culturele en creatieve sector,

Jan Zoet
Voorzitter Kunsten '92

Marianne Versteegh
Algemeen secretaris Kunsten '92

Federatie Cultuur
Federatie Creatieve Industrie
Creatieve Coalitie
BKNL Beeldende Kunst Nederland
Cultuurconnectie
DutchCulture, namens de gezamenlijke ondersteunende instellingen
Erfgoedplatform van Kunsten '92
Federatie Auteursrechtbelangen
KNMO Muziekkoepeel voor instrumentale amateurmuziek in Nederland
Kunstenbond
Museumvereniging
NAPK Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten
NVBF Nederlandse vereniging van bioscopen en filmtheaters
Popcoalitie
VSCD Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties
VNPF Vereniging Nederlandse Poppodia en Festivals
VVTP Vereniging Vrije Theater Producenten

Andere vertegenwoordigers uit de culturele en creatieve sector worden zoveel mogelijk betrokken.

Kunsten '92
Herengracht 62 | 1015 BP | Amsterdam
marianneversteegh@kunsten92.nl